

НОВА НЕБЕЗПЕЧНА РОЗВАГА ПІДЛІТКІВ

Сучасне покоління молоді захопила нова екстремальна гра під назвою «зникнення на 24 години» або «24 години челлендж» (з англійської мови challenge перекладається як виклик, випробування).

Суть розваги полягає в тому, що підліток раптово зникає з дому, ховається вночі в публічних місцях, а тоді свої фото під час такої пригоди викладає у соціальних мережах.

Таке, так би мовити, хобі виникло у США рік тому, коли четверо американських підлітків розмістили відео про своє нічне переховування у великому торговельному центрі.

Згодом ця гра поширилась, докотилась до Росії, Білорусі. В Україну новий небезпечний флеш-моб прийшов уже в модернізованому вигляді. За правилами гри підліток повинен один не просто сховатись, а зовсім пропасти на 24 години. Та ще й так, щоб ніхто навіть не міг знайти його упродовж доби.

А вибір місця для гри в екстремальні хованки досить широкий: кінотеатри, школи, зоопарки, торговельні центри, театри тощо.

Якщо звернутись до соцмереж, то можна побачити відео із записами і школярів, і студентів про те, як вони задля розваги переховуються на різних об'єктах.

Яскравими прикладами гри «зникнення на 24 години» є відео 18-річного блогера з м. Києва (він ніч провів у одному із столичних торговельних центрів) і 10-літньої дівчинки з м. Дніпра, яка в січні цього року сховалась у школі, а все місто її розшукувало.

Чи можна убезпечити дитину від захоплення новим небезпечним флеш-мобом і як бути в ситуації, коли підліток не повернувся додому?

Психологи констатують, що сучасні батьки спілкуються з дітьми близько 17 хвилин на добу.

Тому вкрай важливо якомога більше уваги приділяти своїм дітям.

Звертайте увагу, бодай, на найменші зміни у поведінці та настрої дитини. Намагайтеся убезпечити дитину від впливу незнайомих чи агресивних компаній.

Якщо ж дитина не повернулась додому, повідомте в поліцію. А самі ведіть паралельний пошук у місцях її імовірного перебування. Крім цього, терміново поспілкуйтесь з товаришами і знайомими вашої дитини.

Шановні батьки! Останнім часом соціальні мережі заповнили різні екстремальні ігри, які диктують дітям свої небезпечні правила чи випробовування.

Тому не забувайте, що довіра між батьками та дітьми – запорука від зникнень і необачних витівок.

Яким повинен бути шкільний автобус

В умовах великої віддаленості населеного пункту від загальноосвітнього навчального закладу неможливо обійтись без шкільного автобуса. Незамінним він є також і під час проведення змагань, олімпіад, екскурсій, конкурсів, які організуються поза межами школи.

Шкільний автобус – це автобус, призначений для організованого перевезення дітей до навчальних закладів, місць проведення різних навчальних, розважальних заходів тощо.

Звісно, що такий автобус повинен відповідати суворим вимогам. Вони передбачені стандартом ДСТУ 7013: 2009 «Автобуси спеціалізовані для

перевезення школярів. Технічні вимоги».

До основних вимог відноситься наступне.

Усе, що знаходиться в салоні шкільного автобуса: каркаси та підставки сидінь для пасажирів і водія, поручні, трубопроводи, кабельні коробки, матеріали, якими обшиті сидіння, повинно бути виготовлено з негорючих або важкогорючих

матеріалів.

Проходи в автобусі мають бути покриті матеріалом, який мало або помірно небезпечний за показником токсичності продуктів горіння, а також перешкоджає ковзанню.

Планування шкільного автобуса розраховане на перевезення лише тих пасажирів, які сидять.

Шкільний автобус повинен бути оснащений 2-ма сертифікованими в Україні порошковими вогнегасниками із зарядом вогнегасної речовини не менше 5-ти кілограмів кожний, один з них повинен знаходитись у відділенні водія. Обов'язковою умовою є наявність медичної аптечки.

Автобус мусить бути обладнаний автономною закритою системою обігріву, що забезпечує підтримування температури не менше, ніж плюс 15 градусів на висоті 60 см від підлоги за будь-яких погодних умов.

Обов'язково має бути хороша вентиляція.

В автобусі забороняється використовувати шторки з легкозаймистих матеріалів.

Шкільний автобус оснащують проблісковими маячками та звуковою попереджувальною сигналізацією, а також кнопкою подавання сигналу водію.

Кузов даного транспортного засобу (як передбачено відповідним стандартом) має бути жовтим, спереду та ззаду на ньому повинні бути розпізнавальні знаки: «Діти».

Висувається ще ціла низка вимог до міцності кузова, планування салону, розмірів і розташування сидінь, які повинні бути обладнані інтегрованими підголівниками та підлокітниками, а також до швидкості автобуса.

До початку далекої поїздки навчальний заклад повинен:

- підготувати список групи дітей у 3-х примірниках;
- призначити для кожної групи з 10-ти дітей керівника, відповідального за супровід їх під час поїздки, а для групи з 30-ти і більше школярів – медичного працівника;
- про перевезення дітей повідомити до відділу поліції (колишньої Державтоінспекції), надати затверджений список дітей;
- здійснювати поїздки дітей лише у світлий час доби і за сприятливих погодних умов;
- допускати до поїздки дітей, які зазначені в списках і не мають протипоказань до далеких перевезень за станом здоров'я, що підтверджується відповідною довідкою лікаря;
- провести бесіду з дітьми, ознайомити їх з правилами поведінки та техніки безпеки під час поїздки.

Водій шкільного автобуса повинен:

- мати спеціальний допуск і не менше 5-ти років стажу;
- здійснювати посадку (висадку) дітей після зупинки автобуса тільки з посадкового майданчика, а в разі його відсутності – з тротуару або узбіччя, якщо це неможливо – з крайньої смуги проїзної частини, але не з боку суміжної смуги для руху, за умови, якщо це безпечно і не створює перешкод іншим учасникам руху, а також справності засобів аварійної та світлової сигналізації.

Під час перевезень дітей водію автобуса забороняється:

- виходити з кабіни автобуса під час посадки та висадки дітей;
- розмовляти з пасажирами, палити, їсти;
- здійснювати рух транспортного засобу заднім ходом.

Вікна в салоні автобуса під час руху повинні бути зачинені.

При виникненні несприятливих дорожніх або погодних умов, загрози безпеці руху, а також при погіршенні стану здоров'я водія необхідно припинити рух, повідомити про це перевізника.

З огляду на наближення весняних канікул нехай усі поїздки дітей будуть безпечними та цікавими.

Смерть, замаскована у грі

Сучасне покоління людей нероздільно пов'язане з інформаційними технологіями, які впливають на всі сфери суспільного життя, на всіх і на кожного. Діти – не виняток, адже перебувають під впливом нескінченного

потоків інформації, який лине з екранів телевізорів, комп'ютерів. Але обсяги цієї інформації у багато разів перевищують можливості дітей сприймати її. Статисти підрахували, що навіть 5-річні діти не відходять від телевізорів у середньому до п'яти годин на день. А що вже й казати про старших! У їх розпорядженні не тільки телевізор, а ще й комп'ютер. Він притягує як магніт й міцно

утримує в своєму полоні.

Діти з головою поринають в ігровий світ. А надмірне захоплення телевізором, інтернетом, комп'ютерними іграми веде до втрати відчуття реальності. Це впливає на сприйняття цінності життя, розмиває межу між життям і смертю. Захоплюючись комп'ютерними іграми з безкінечною стріляниною, дитина-гравець ототожнює себе з віртуальними героями, вважаючи себе такою ж непереможною, невразливою та здатною до оживання після чергового смертельного поранення чи загибелі.

Тому підлітки й не вбачають ніякої небезпеки у тих іграх, які останнім часом заповнили соціальні мережі. Йдеться про удушення.

Механізм гри полягає у затисканні сонної артерії на шиї дитини, через що настає короткочасна непритомність та галюцинації і гравець відчуває ейфорію. Такі забавки мають багато назв: «На сьомому небі», «Космос», «Собачий кайф», «Блакитна мрія», «Космічний ковбой», «Гра у хустинку» тощо.

І хоч у назві останньої фігурує хустинка, це не означає, що тільки її використовують підлітки для досягнення ейфорії. У хід ідуть також мотузки, реміні, шнурки, рушники, шарфи, повідки тощо. Тому батьки повинні звертати особливу увагу на місцезнаходження подібних речей.

На те, що дитина схильна до небезпечних розваг також можуть вказувати:

ознаки замкнутості, безпорадності, відчаю, дратівливості, пригніченості, поява девіантних друзів або проблемної компанії, розсіяна увага, падіння успішності, почервонілі білки очей, хворобливий рум'янець, втрата концентрації, уповільнення рухів і реакції, сліди на шиї, скарги на головні болі, слабкість у тілі тощо.

З'ясувати причини виникнення таких ознак може лише фахівець, тому батьки повинні негайно проконсультуватися з медиками.

Крім того, необхідно оточити дитину увагою, турботою і любов'ю. Адже відомо, що сучасні батьки мало спілкуються зі своїми дітьми. Часто підлітків «виховує» вулиця, сумнівна компанія. Варто зазначити, що підлітки

особливо чутливі до того, як сприймають їх однолітки. І для багатьох із них важливе визнання цінності їх особистості в очах однолітків. А потреба у самоствердженні настільки сильна, що заради визнання себе однолітками, підліток здатний на будь-які вчинки. То ж як не включитися у гру із шарфом на шиї, коли на тебе дивиться вся компанія?

Підлітки прагнуть отримати насолоду від гри не тільки в групах, а й на самоті.

Однак, незалежно від місця проведення розваг і кількості учасників, такі маніпуляції є вкрай небезпечними для здоров'я та життя дітей. Медики попереджають, що за миттєвою насолодою може наступити інсульт або навіть смерть. Трагічний випадок стався із семикласником м. Сміла, котрий так і не прийшов до тям під час небезпечної гри вдома.

Шановні батьки! З огляду на поданий матеріал не зайвим буде з'ясувати наскільки ваші діти обізнані із загрозами інформаційного середовища. Під час шкільних канікул будьте особливо пильними, дбайте про безпеку своїх дітей, бо саме в цей період в їх розпорядженні багато вільного часу, а відтак і різних спокус. Частіше спілкуйтеся з дітьми, обговорюйте їх невдачі та досягнення, пропонуйте свою допомогу. Не стійте осторонь переживань і проблем своїх дітей, із розумінням ставтесь до їх бажань. Оточуйте їх увагою і турботою. Адже дитині так важливо відчувати себе потрібною, любимою і захищеною від усіляких негараздів.

Собака – друг чи собака – ворог?

Ще з давніх давен вважається, що собака друг людини. Але в умовах сьогодення збільшується ризик для мешканців сіл і міст України зустріти надто агресивних собак. І це стосується не тільки безпритульних тварин, але й домашніх улюбленців.

Статистичні дані вражають: щороку в країні від нападів собак помирає до 10-ти людей.

З початку 2017 року засоби масової інформації вже неодноразово повідомляли про жахливі випадки в містах і селах (Бориспільський, Броварський райони на Київщині, м. Ніжин на Чернігівщині, м. Київ тощо). Страшно навіть уявити, але в січні поточного року, німецькі вівчарки загризли до смерті двох громадян.

Що ж робити, аби не стати жертвою розлюченого пса чи навіть цілої зграї?!

- Перш за все спеціалісти радять не боятися собак, адже вони відчують адреналін.
- Від собак не можна тікати, а також повертатись до них спиною.

На шкільних подвір'ях, біля магазинів і під'їздів будинків можна спостерігати як дорослі (а особливо діти) годують та гладять собак. А буває й навпаки: люди дражнять тварин, кидають в них палиці, каміння. В обох випадках може виникнути екстремальна ситуація, тому краще не наражати себе на небезпеку.

- Якщо неподалік є місце, де можна сховатись від розлюченого нападника (дерево, під'їзд будинку, водойма тощо), спробуйте, не зводячи очей із собаки, обережно дійти до схованки.
- Пам'ятайте, що атакувати людину можуть собаки під час їди або захищаючи своє потомство.
- Варто також не забувати, що бродячі тварини можуть переносити різні інфекційні захворювання.
- Ще слід знати, що в нашій країні не здійснюється контроль над господарями бойових, сторожових і службових собак, а це веде до нових трагічних випадків. У нас незначні адміністративні штрафи за будь-який інцидент із собакою, а кримінальне покарання – велика рідкість.

Тож будьте обачними при зустрічі з собакою!

Пам'ятка для велосипедистів і мотоциклістів

Велосипед є транспортним засобом руху і на нього також поширюються правила дорожнього руху. Тож перед тим, як сісти на велосипед, вивчіть дорожні знаки, що регулюють рух велосипедистів та вивчіть правила дорожнього руху

Правила для велосипедистів

Під час їзди на велосипеді не варто дуже міцно триматися за кермо, дивитися слід не на колесо, а метрів на 5-6 уперед. Рухатись по дорозі на велосипеді дозволяється особам, які досягли 14-річного віку. Велосипеди мають бути обладнані звуковим сигналом і світловідбивачами. Під час руху затемна слід вмикати ліхтар (фару). Водії велосипедів, рухаючись групами, повинні їхати один за одним, щоб не заважати іншим учасникам руху.

Велосипедистам забороняється:

- керувати велосипедом із несправними гальмами;
- рухатися шляхами для автомобілів, якщо поруч є велосипедна доріжка;
- рухатися тротуарами й пішохідними дорогами (крім дітей до 7-и років під наглядом дорослих);
- під час руху триматися за інший транспортний засіб;
- їздити, не тримаючись за кермо чи знімаючи ноги з педалей;
- буксирувати велосипеди;
- перевозити пасажирів на велосипеді (за винятком дітей до 7-и років на додатковому сидінні).

Загальні правила керування мотоциклами

До керування мотоциклом допускаються особи, яким виповнилося 16 років і мають посвідчення на право управління мотоциклом. Особі, яка навчається керуванню мотоциклом, повинно виповнитися не менше 14-и років. Перевозити пасажирів на мотоциклі дозволяється тільки в колясці й на задньому сидінні мотоцикла. Не дозволяється перевозити дітей, яким не виповнилося 12 років.

Правила для водіїв мототранспорту

Перед виїздом перевірити гальма, звукову та світлову сигналізацію. Водії мотоциклів, рухаючись групами, повинні їхати один за одним. Дотримуватися правил дорожнього руху. Не влаштовувати перегони на швидкість, бути уважними. Під час руху затемна необхідно вмикати фари, стежити, щоб світловідбиваючі деталі були чистими. Знижувати швидкість на дорозі, посипаній піском, вкритій льодом чи снігом, на спусках, якщо видається незрозумілою поведінка іншого водія. Не буксирувати інших та не їздити самим на буксирі. Назавжди забути слово «проскочити»!

Зачепінг – небезпечне молодіжне хобі

Сучасна молодь все активніше захоплюється екстремальними видами спорту. Це і мотогонки, стрибки з парашутом, паркур тощо. А особливої популярності останнім часом набуває нове хобі серед підлітків – так званий **зачепінг**.

Якщо казати коротко, **зачепінг (зацепінг, трейнсерфінг)** – це проїзд у таких місцях, які до цього не пристосовані.

Зачепери (так називають себе прихильники екстремального катання) їздять не всередині вагона, а із зовнішнього його боку, на автозчехах вагонів, на поручнях і підніжках, на гальмівних майданчиках, міжвагонних буферах, на дахах потягів, у відкритих кузовах вантажних вагонів тощо.

Самі зачепери відносяться до цього заняття як до розваги чи способу безкоштовної поїздки.

Такий спосіб пересування не є чимось новим, адже ще до появи перших залізниць вже існувало явище проїзду на транспорті ззовні. І слід зазначити, що в 19 столітті такий проїзд у багатьох країнах не вважався порушенням.

У наші дні через надзвичайне переповнення поїздів зачепінг поширений у деяких країнах Південної і Південно-Східної Азії та Африки. Є й такі закордонні залізниці, де екстремальний спосіб пересування на транспорті – це звичайне явище, воно має легальний статус та інколи використовується як атракціон для туристів. У тих країнах, де зачепінг заборонено правилами користування він існує як екстремальне молодіжне хобі або ж як спосіб безкоштовного проїзду.

З європейських країн найбільш масового поширення зачепінг набув у Росії в Московській та Ленінградській областях, в Україні – на Київщині. Особливого розмаху досяг цей рух у нашій столиці, адже у розпорядженні зачеперів і метрополітен, і міські електрички, і приміські електропоїзди.

Зачепери, як правило, завчасно домовляються про зустріч через соціальні мережі, знімають свої трюки і розміщують в мережі Internet.

Найбільше зачепінг поширений на приміських електропоїздах. Але є ще ціла низка інших більш небезпечних його видів. Сюди відносять **метросерфінг** – катання на поїзді метрополітену, **трейнхоп** – їзда на вантажних поїздах, **андервагонрайдінг** – проїзд під вагоном, зазвичай, на вагонних візках. Можна сказати, що фантазії зачеперів немає меж, бо ж вони катаються

на дзеркалах, вікнах, збоку на дверях вагона; між вагонами; на передньому торці головного вагона чи задньому торці хвостового вагона тощо. І кожен із способів екстремального пересування має свою назву та ступінь небезпеки.

Часто причиною травмувань дітей та навіть їх смертей стає захоплення графіті, після чого, зазвичай, слідує так звана фотосесія на фоні створення своїх «шедеврів».

Але прикро, що самі зачепери не усвідомлюють небезпеки такого виду розваг. Адже існує ймовірність падіння з рухомого потягу і травмування чи навіть загибелі любителів цього хобі.

Та, мабуть, і не кожний знає, що напруга на контактній рейці становить 825 вольт. А щоб отримати ураження струмом на залізниці, не обов'язково хапатися за дроти. Залізнична електродуга за різних погодних умов може вразити на відстані до двох метрів.

Тому вживаються заходи щодо перешкоджання таким екстремальним розвагам молоді. В Україні зачепінг на залізницях загального користування карається штрафом у розмірі від 7 до 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (від 119 до 255 гривень) – ст.109 Кодексу України про адміністративні правопорушення. А на батьків, діти яких не досягли 16 років, складається адміністративний протокол (ст.184 Кодексу України про адміністративні правопорушення) за невиконання ними обов'язків щодо виховання своїх дітей.

У Німеччині на особу, яка займається зачепінгом можуть накласти штраф до 50 тис. євро.

Досить оригінальних заходів боротьби із екстремалами-мандрівниками вживають на індонезійських поїздах. Щоб запобігти катанню на дахах вагонів, їх заздалегідь покривають фарбою чи мастильними речовинами. Існують також окремі напрямки, де розміщуються спеціальні опори з підвішеними на них бетонними кулями, що можуть завдати шкоди необачним мандрівникам або збити з даху вагона.

Нерідко засоби масової інформації повідомляють не тільки про факти отримання тяжких травм палкими прихильниками екстремальних поїздок, але й про випадки загибелі зачеперів.

З огляду на широкий розмах цього молодіжного руху батьки та педагогічні працівники повинні володіти інформацією щодо небезпеки захоплення дітей цим видом розваг і проводити профілактичні бесіди.

ПІДЛІТОК І НЕЗНАЙОМА КОМПАНІЯ

У традиційній класифікації підлітковим вважається період розвитку індивіда від 10-11 до 14-15 років.

А найскладніший період у житті підлітків, на загальну думку, припадає на 13-14 років, бо саме в цей час невпевненість у собі та почуття своєї неповноцінності у підлітків досягають свого апогею.

Дослідники підліткового віку не випадково називають цей період у житті підростаючої людини складним, критичним, зламним, перехідним, кризовим.

Адже в цей час підлітки прагнуть звільнитися від опіки дорослих, стати незалежними, самостійними, що спонукає їх балансувати на межі дозволеного та недозволеного. Грубість, упертість, ігнорування вимог дорослих, протест проти порядків і правил поведінки – це ознаки, які супроводжують напружену потребу підлітка в самостійності, в самоствердженні себе як особистості.

Хоча більшість батьків і витрачає багато часу, енергії та любові, щоб дати своїм дітям усе найкраще, проте інколи їхнє уявлення про це «найкраще» не збігається з точкою зору підлітка.

У перехідний період від дитинства до дорослості підліток відчуває особливу потребу в спілкуванні з однолітками. Задоволення цієї потреби, зазвичай, відбувається в неформальних групах або компаніях.

Всі ми живемо, спілкуючись між собою. Але часто спілкування буває проблемним. Далеко не всі вміють швидко адаптуватися в нових умовах, налагоджувати контакти, особливо це стосується підлітків.

Тому, щоб уберегти дітей від впливу асоціальних груп, батьки повинні більше часу приділяти дітям, з розумінням і терпінням ставитись до їхніх проблем і переживань, бути другом і порадником, навчати поведінці в незнайомих компаніях. Відтак цілком слухними будуть такі поради:

- у будь якій компанії будь доброзичливим і толерантним.

- Одразу ознайомся з принципами спілкування в новій компанії, її інтересами – чи збігаються вони з твоїми.

- Намагайся запам'ятати імена нових знайомих.
- Поводься природно. Нешира поведінка в малознайомій компанії завжди привертає увагу й викликає негативні емоції.
- Уважно слухай інших, підтримуй спільну розмову, але не перебивай співрозмовників. Краще спочатку послухати, а потім «показувати» себе.

- Якщо не хочеш відповідати на особисті питання, - пожартуй або посміхнись.
- Не відповідай на образливі жарти, провокації, агресію. У цьому випадку краще швидше піти з такої компанії.
- Жартуючи, не ображай нікого, особливо це стосується зовнішності, манер, поведінки тощо.
- Не говори ні про кого погано, особливо про відсутніх. Не підтримуй таких розмов – краще промовч або відійди.
- Уникай агресивних компаній взагалі, особливо якщо вони вживають алкоголь, наркотики або чинять протиправні дії. Це може мати дуже погані наслідки.

Хочеться закликати всіх дорослих:

любіть своїх дітей і не соромтесь казати їм про це, не відгороджуйтесь від них стіною байдужості та заклопотаності. А ще – частіше посміхайтесь! Адже давні китайці, які вирізнялись глибоким розумінням життя, ніколи не забували про цінність посмішки. А відомий американський психолог, педагог і письменник Дейл Карнегі, який розробив теорію успішного та безконфліктного спілкування у книзі «Як завойовувати друзів та впливати на людей» зазначає, що посмішка – це «...засіб, створений природою для розв'язання всіх проблем».

ЗООПАРК – ЗОНА ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Відвідування зоопарку – радісна подія, а особливо з настанням тепла.

Мабуть, важко знайти людину, яка б не любила зоопарк. Це місце нагадує про дитинство та мрії завести собі якусь симпатичну тваринку.

Зоологічний парк – це природоохоронна, науково-дослідна та культурно-освітня установа, штучно створений об'єкт природно-заповідного фонду.

Працівники зоопарку займаються:

оформленням і утриманням колекцій тварин;

- збереженням і відтворенням тварин у штучних

умовах, в першу чергу

тих, які зникають – рідкісних, занесених до Червоної книги України й міжнародних Червоних списків;

- проведенням навчально-виховної та культурно-освітньої діяльності в галузі екології, охорони природи, зоології, мисливського господарства і тваринництва;
- забезпеченням різноманітних форм культурного дозвілля відвідувачів, створенням належних умов відпочинку населення, зберігаючи сприятливі умови утримання тварин, тощо.

А оскільки в гості до братів наших менших приходять, як кажуть, і малі, і старі, то кожен повинен дотримуватись відповідних правил.

Вони стосуються як дітей, так і дорослих. Адже деякі дорослі під час відпочинку поведуться досить нерозсудливо та неадекватно.

Отож, увійшовши до зоопарку не забувайте, що ви перебуваєте на чужій території й дотримуйтесь внутрішніх правил зоологічного парку.

У зоопарку категорично забороняється:

- заходити на територію зоопарку з домашніми улюбленцями. Цей заборонний захід введений з метою недопущення зараження тварин зоопарку хворобами ззовні.
- Заходити на територію зоопарку в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Зоопарк – установа підвищеної небезпеки, в якій людина, у разі нездатності контролювати свою поведінку, може отримати серйозні травми.
- Кидати у вольєри залишки їжі, іграшки, будь-які інші предмети.
- Притулятися до кліток та інших конструкцій вольєрів, просовувати руки, ноги та будь-які предмети крізь ґрати й сітки вольєрів. Навіть безпечна, на перший погляд, тварина може нанести травму. Адже тварини в зоопарку, за рідкісним винятком, не ручні і можуть нападати.
- Заходити або перелазити через бар'єри безпеки, паркани, стіни, перетинати рови.

- Фотографувати тварин зі спалахом.
Будь - які різкі подразники: стук, крик або спалах фотоапарата викликають у тварин стрес.
- Стукати по вольєрах, кричати поряд з ними, дратувати й лякати тварин.
- Смітити на території зоопарку, ламати гілки зелених насаджень, рвати квіти та плоди на деревах і кущах. Ходити по газонах, відпочивати на них, ловити рибу, купатись у фонтані чи штучній водоймі.
- Заходити до зони будівництва та ремонту, а також до службових приміщень чи приміщень, де безпосередньо утримуються тварини.
- Залишати дітей без нагляду, дозволяти їм самостійно розглядати тварин. Ставити й саджати дітей на бар'єри, огорожі, які установлені навколо приміщень з тваринами.
- Залишати особисті речі без нагляду: адміністрація зоопарку не несе відповідальності за загублені речі.
- Переміщувати на свій розсуд садово-парковий інвентар: лавки, шезлонги, стільці тощо.
- Пересуватися територією зоопарку на самокатах, велосипедах, скейтах, роликівих ковзанах.
- Грати на музичних інструментах, співати пісні, голосно вмикати музику.
- Вживати їжу та напої у приміщеннях, де утримуються тварини.
- Перебувати на території в неробочі години зоопарку без дозволу адміністрації.

Варто також пам'ятати:

- годувати тварин зоопарку дозволяється спеціально підготовленими кормами, придбаними в зоопарку, через облаштовані годівниці під контролем співробітника зоопарку;
- не можна гладити чи торкатись до тварин, за винятком мешканців контактного зоопарку;
- відпочиваючи на території зоопарку, треба звертати увагу на інформацію, розміщену на вольєрах.

Не забувайте, що на території зоопарку утримуються колекції диких тварин, що становлять державну й наукову цінність. Є види тварин, які небезпечні для відвідувачів, про що варто пам'ятати. Адже випадки нападу тварин на відвідувачів зоопарку не є рідкістю. Зазвичай, до цього призводить нерозважлива чи навіть агресивна поведінка людей.

Моторошний випадок трапився у зоопарку Кабула 2009 року. Один із його відвідувачів вирішив показати присутнім свою силу й сміливість. Він напав на лева, подолавши огороження клітки. У сутичці з царем звірів афганець помер. А згодом брат нападника закрив у цьому вольєрі бомбу, через що лева було травмовано.

У листопаді 2011 року п'яного відвідувача бразильського зоопарку покусали мавпи, до яких він дістався, подолавши огороження вольєра.

У грудні 2012 року у вольєр з білими ведмедями Берлінського зоопарку стрибнула жінка, яку покусав один із 4-ох ведмедів, що там знаходились.

Відомі також випадки травмувань і працівників зоопарку його мешканцями.

У Київському зоопарку тигр напав на працівника й травмував його, у Харківському зоопарку слониха нанесла важку травму провідному спеціалісту (випадково притиснула його руку до огороження вольєра).

Ясна річ – зоологічний парк є рідною домівкою для сили- силенної тварин, життя яких проходить у неволі. Тому, відвідуючи зоопарк, намагайтесь не створювати будь-яких проблем його мешканцям і зайвих клопотів працівникам зоопарку.

А головне - бережіть себе!

ПРИХОВАНА НЕБЕЗПЕКА МІСЬКИХ ВУЛИЦЬ

Мешканці сучасних міст живуть у напруженому, метушливому ритмі, і у шаленій круговерті життя часто не помічають того, що лежить під ногами – каналізаційні люки.

Серйозну загрозу життю та здоров'ю людини становлять незакриті й напівзакриті каналізаційні колодязі. Ступивши на чавунну кришку такого колодязя, можна отримати травми не тільки під час падіння, а й від удару кришкою по голові.

Тяжкі травми може отримати велосипедист, який заїхав переднім колесом на нещільно закритий люк.

Та найбільше від таких і так званих «безхозних» каналізаційних колодязів страждають діти. Адже дитина може не тільки отримати смертельні травми, а ще й потонути в каналізаційній трубі.

Жахливий випадок стався у місті Дніпродзержинську — у відкритий колодязь провалився дворічний хлопчик. Його тіло віднесло водами за двісті метрів від місця падіння. За три тижні після трагічної загибелі дитини в місті незакритими залишились сотні люків. Такі випадки трапляються в багатьох містах.

Окрім відкритих люків пересічних громадян також повинні насторожувати: звуки дзюркотіння води з під землі та пара, що виривається назовні, легка вібрація ґрунту під ногами, калюжі з коловоротами посередині, просідання асфальту тощо. Ці ознаки можуть вказувати на прорив водопровідних або теплових труб.

Запам'ятайте: у жодному разі не можна наближатися до таких місць. Та картина, що ви побачили зверху – лише вершина айсберга. Насправді ж прорив води може бути набагато ширшим, ніж це видно.

Так, у Києві через прорив труби холодного водопостачання провалився під асфальт припаркований на тротуарі автомобіль. Яма, до якої потрапила машина була завглибшки 2 метри. Рятувальники, які прибули на місце інциденту, намагалися витягнути автомобіль за допомогою лебідки, проте їм це не вдалося. Для вилучення з ями машини на місце події викликали підйомний кран.

Тому, якщо ви помітили будь-які ознаки прориву води, у жодному разі не підходьте ближче, щоб роздивитися, не намагайтеся самотужки зарадити лиху.

Про цю подію необхідно негайно повідомити комунальникам, обгородити небезпечне місце (при можливості) та дочекатися ремонтну бригаду.

Нам, жителям міст, на своєму шляху ніяк не уникнути каналізаційних люків. То ж будьте пильними і не забувайте, яку небезпеку вони несуть.

БУДЬТЕ УВАЖНІ НА ДОРОЗІ

Правила безпеки на зупинках громадського транспорту

Очікувати транспорт треба у призначеному місці. Якщо ж його немає, то на тротуарі чи узбіччі. Не можна стояти спиною до транспорту, що наближається. небезпечно стояти в першому ряду: коли до зупинки підходить транспорт, юрба може виштовхнути під колеса. Не намагайтеся увійти до транспорту, що вже відходить. Після виходу з транспорту не слід поспішати відразу переходити вулицю, краще зачекати, доки транспорт від'їде.

Посадка й висадка з транспортного засобу

Посадку й висадку пасажиром дозволяється здійснювати після зупинки транспортного засобу. Через задні двері автобуса пасажир заходять, а через передні - виходять. Якщо є треті, середні двері, через них можна входити та виходити. Якщо до транспорту заходить інвалід, жінка з малою дитиною, пасажир літнього віку, слід пропустити їх уперед, допомогти увійти. Якщо вони виходять, допомогти вийти. Входити до транспортного засобу можна тільки тоді, коли він остаточно зупинився, і тільки з боку тротуару чи узбіччя проїжджої частини. Замість слід уникати порожніх зупинок. Очікувати транспорт краще в багатолюдних місцях, на добре освітленій зупинці. Посадку й висадку варто робити не на проїжджій частині, а в спеціально відведених місцях чи біля бордюру дороги.

Безпека салону

У салоні передбачено все необхідне. Є аварійні та запасні виходи, вогнегасники, аптечка. Стоячи в салоні, необхідно надійно триматися за поручні чи спеціальні ручки. Це допоможе не впасти під час гальмування. Стояти краще обличчям у бік руху. У громадському транспорті можуть бути злодії. Щоб не стати їх жертвою, треба пильнувати свій портфель чи валізу, бути уважним, особливо при виході.

Якщо ти перебуваєш у натовпі

1. Якщо ти плануєш побувати на заході, де буде велика кількість людей, намагайся заздалегідь оглянути місце й намітити можливі шляхи безпечного відходу.
2. Якщо на заході велика кількість алкоголю – найбезпечніше одразу піти звідти.
3. Одягнись зручно. Уникай одягу зі шнурками, великою кількістю металевої фурнітури. Прикраси, краватки, шарфи краще залишити вдома.
4. Якщо почалася тиснява, головне правило – не панікуй!
5. Якщо тебе затисли – згрупуйся (поза «колобка»). Голову закрив, притиснувши руки. Напруж м'язи живота.
6. Якщо щільний натовп рухається – рухайся «за течією», допомагай собі руками, відштовхуйся ногами.
7. Намагайся триматися ближче до краю натовпу, уникай вузьких місць, скляних вітрин, не хапайся за будь-які опори.
8. Якщо впала якась річ – у жодному разі не намагайся її підняти.
9. Якщо ти впав – одразу закривай голову руками, а потім різким рухом спробуй піднятися.
10. Уважно слухай та виконуй команди сил правопорядку.

ЯК НЕ ПРИСТАТИ НА ПРОПОЗИЦІЮ СПРОБУВАТИ НАРКОТИКИ, АЛКОГОЛЬ

1. Подумай, яку мету переслідує людина, яка пропонує тобі наркотик. Скоріш за все вона хоче просто на тобі заробити!
2. Виважено обирай собі друзів і коло спілкування.
3. Подивись на наркоманів і алкоголіків й подумай, чи хочеш ти з часом стати схожим на них.
4. Не вір, що є «легкі» наркотики та алкогольні напої або ті, до яких не звикають.
5. Знай усю правду про те, до чого призводить вживання наркотиків і алкоголю. Ознайомся з інформацією з перевірених джерел, а не з чуток.
6. Зрозумій, що наркотики та алкоголь ніколи не вирішать твоїх проблем. Якщо не можеш упоратися з ними сам, звернись по допомогу до людей, яким ти довіряєш.
7. Тренуй уміння говорити «Ні» в будь-яких ситуаціях, які тобі не подобаються.
8. Якщо тобі або твоїм друзям хтось пропонує наркотики, одразу скажи про це дорослим, яким ти можеш довіритися.
9. Використовуй свій вільний час для цікавих справ – музики, спорту, танців, іноземних мов, подорожей тощо. Байдикування – перший крок до наркоманії та алкоголізму.
10. Навчись отримувати задоволення від найпростіших повсякденних речей – спілкування, хобі, гумору тощо.

Курити – здоров'ю шкодити!

Україна вважається однією з найбільш «прокурених» держав. За кількістю курців наша країна посідає 17 місце в світі, а за кількістю курців підлітків – II місце. Вражаючим є те, що у нас курять 30% підлітків у віці 13-15 років.

Щороку в Україні помирає близько 120 000 осіб від захворювань, пов'язаних з курінням тютюну. За підрахунками вчених приблизно 30% усіх онкологічних захворювань у людини може спричинити куріння.

Від хвороб, пов'язаних із курінням щороку помирає людей більше, ніж від СНІДу, алкоголю, наркотиків, автомобільних катастроф, умисних убивств і пожеж разом узятих.

Багато компонентів, що містяться в сигаретах і тютюновому диму є токсичними, мутагенними і канцерогенними.

У тютюновому диму однієї сигарети міститься понад 4000 різних хімічних сполук, багато з яких шкідливі для здоров'я. Деякі з цих речовин отруйні. 43 з них належать до речовин, що викликають рак.

Спеціалісти підраховали, що небезпека від 100 викурених сигарет прирівнюється до одного року роботи з токсичними речовинами, здатними викликати рак. А лише за рік до легень запеклого курця потрапляє майже кілограм тютюнового дьогтю. Першопричиною раку легень у курців може бути наявність у тютюновому диму одного з найбільш активних радіоелементів – полонію.

Курці, які викурюють за день більше однієї пачки сигарет хворіють на рак легень у 20 разів частіше, ніж ті, хто не курить.

Для курців імовірність захворіти на стенокардію у 13 разів вища, ніж для тих, хто не курить.

Запеклі курці ризикують захворіти на рак порожнини рота, гортані, стравоходу, підшлункової залози, сечового міхура, нирок.

Запам'ятай!

Курець, як правило, живе на 6-8 років менше, ніж його ровесник, який не курить. А одна викурена сигарета скорочує життя на 14 хвилин.

Небезпеку становить і так зване пасивне куріння. Адже встановлено, що і воно є причиною смерті, хвороб та інвалідності. Можуть розвиватися хвороби дихальних шляхів, астма і навіть рак.

Запам'ятай! Ти стаєш пасивним курцем, вдихаючи тютюновий дим, коли курять інші. Не буває безпечних сигарет! Не буває безпечного диму!

ЕЛЕКТРИЧНИЙ СТРУМ

Дія електричного струму призводить до ураження всього організму і в першу чергу серця, легенів, центральної нервової системи.

Тому для запобігання ураження електричним струмом слід дотримуватись відповідних правил поведіння:

- ніколи не використовуйте електричні прилади поблизу води;
- оголені електричні шнури слід викинути або відремонтувати;
- якщо вдома є маленькі діти, переконайтеся, що ви надійно від них закрили електророзетки;
- не можна не тільки торкатися, але й наближатися до обірваних дротів на відстань ближче, ніж 8 метрів;
- до електротравми може призвести навіть наближення на безпечну відстань до дротів повітряних ліній при виконанні будівельних, сільськогосподарських робіт (складання соломи, сіна, дров);
- смертельно небезпечно проникати в електричні розподільчі пристрої, трансформаторні підстанції, електросилові щити (на всіх таких електричних пристроях нанесено спеціальні попереджувальні знаки електробезпеки, і вони постійно під напругою);
- небезпечно проводити будь-які розкопки ґрунту механізмами та ручним способом у межах міст, бо пошкодження підземної кабельної лінії також може стати причиною електротравми.

